

Sygn. akt III U 730/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2020r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia SO Piotr Witkowski
------------------------	----------------------------------

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 18 grudnia 2020r. w Suwałkach

sprawy **I. Z.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o wysokość świadczenia

w związku z odwołaniem I. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 26 sierpnia 2020 r. znak (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje I. Z. prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 sierpnia 2020r. w kwocie (...)((...)) złotych brutto.

2. Przekazuje do rozpoznania organowi rentowemu wniosek I. Z. z pisma z dnia 12 listopada 2020r. o wyrównanie różnicy między ponownie obliczoną wysokością świadczenia o dotychczas pobieranym świadczeniem emerytalnym.

Sygn. akt III U 730/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26.08.2020r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił I. Z. ponownego ustalenia wysokości emerytury.

Wskazał, iż zgodnie z art.114 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1222) prawo do świadczeń lub ich wysokości ulega ponownemu ustaleniu na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, jeśli po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie świadczeń zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono okoliczności istniejące przed wydaniem decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub na ich wysokość.

I. Z. ma ustalone prawo do emerytury w oparciu o art. 46 ustawy emerytalnej tj. emerytury wcześniejszej. Ustawa z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS umożliwia ubezpieczonym urodzonym w 1953 r. ponowne ustalenie wysokości emerytury powszechnej (przyznanej po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego), której podstawa obliczenia została pomniejszona o kwoty pobranej emerytury wcześniejszej

przyznanej na wniosek złożony przed 01.01.2013r. Wnioskodawczyni nie posiada ustalonego prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym, zatem powołane przepisy nie mają u niej zastosowania. Poinformował ją również, że może wystąpić z wnioskiem o ustalenie prawa do emerytury powszechnej przewidzianej w art. 24 ustawy emerytalnej.

W odwołaniu od tej decyzji I. Z. domagała się jej zmiany i przeliczenia emerytury zgodnie z wnioskiem. Powołała się na art. 194j ustawy o emeryturach i rentach z FUS, zgodnie z treścią którego:

1. Kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w 1953r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust.1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1.01.2013r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i.
2. Przeliczeniu podlega podstawa obliczenia emerytury przyjęta w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury.
3. Do ustalenia nowej kwoty emerytury przyjmuje się średnie dalsze trwanie życia przyjęte w decyzji o ustaleniu prawa do emerytury, a następnie uwzględnia się kolejne zmiany wysokości świadczenia.
4. Emerytura w ponownie ustalonej wysokości przysługuje od dnia, od którego podjęto wypłatę emerytury przyznanej na podstawie art.24, a w przypadku gdy prawo do tej emerytury było zawieszane - od dnia, od którego mogłaby być podjęta jej wypłata.
5. jeżeli ponownie ustalona wysokość emerytury przyznanej na podstawie art. 24 jest wyższa od wypłacanej dotychczas, emerytowi wypłaca się wyrównanie. Kwotę wyrównania stanowi różnica między sumą kwot emerytur, jakie przysługiwałyby w okresie od dnia, o którym mowa w ust. 4. do dnia wydania decyzji, o której mowa w ust. 1, z uwzględnieniem ich waloryzacji, a sumą kwot wypłaconych w tym okresie.

Na mocy art. 194i ustawy do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosi w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19.06.2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. poz. 1222), pod warunkiem że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1.01.2013r.

W związku z tym wskazała, iż urodziła się w dniu (...), natomiast od dnia 01.03.2009 r. pobiera wcześniejszą emeryturę. Po ukończeniu powszechnego wieku emerytalnego - 60 lat udała się do jednostki ZUS w S., aby złożyć wniosek o emeryturę powszechną. Pracownik ZUS odradził jej składanie takiego wniosku, gdyż wówczas obowiązywała ustawa, na mocy której emerytkom, które przeszły na wcześniejszą emeryturę, obniżono podstawę obliczania świadczeń o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie społeczne. Za namową pracownika organu rentowego odstąpiła od składania wniosku. Przez ten cały okres pozostawała na wcześniejszej emeryturze. Natomiast w tym roku (2020r.), w związku z oczekiwaną nowelizacją ustawy o emeryturach i rentach z FUS poprzez uregulowanie sytuacji kobiet urodzonych w 1953r., w dniu 04.08.2020r. złożyła wniosek o ponowne ustalenie wysokości emerytury. W dniu 31.08.2020 r. otrzymała decyzję odmowną, którą ocenia jako błędną, gdyż pozbawia ją prawa, ponieważ ustawa ta odnosi się również do ubezpieczonych urodzonych w 1953 r., którzy nie składali wniosku o emeryturę w wieku powszechnym. Osoby te mogą zgłosić taki wniosek nie później niż do 11.01.2021 r. Wówczas organ rentowy obliczy emeryturę bez pomniejszenia o kwoty pobieranej emerytury wcześniejszej. Warunkiem ponownego ustalenia wysokości emerytury z pominięciem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy jest, aby prawo do emerytury wcześniejszej zostało ustalone na wniosek złożony przed 1.01.2013r. i ona ten warunek spełniła. Jedynym warunkiem jest złożenie wniosku w terminie sześciu miesięcy od dnia wejścia w życie nowelizacji, co uczyniła.

Jej zdaniem, jeżeli takie jest stanowisko organu, nic nie stało na przeszkodzie, aby złożony przez nią wniosek potraktować również jednocześnie jako wniosek o przeliczenie tej emerytury.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji .

Podkreślił, że decyzją z dnia 26.08.2020r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2020r., poz. 53 ze zm.), odmówił ponownego ustalenia wysokości emerytury na mocy art. 114 ust. 1 tej ustawy.

Zgodnie z art. 114 ust. 1 wskazanej ustawy, w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli:

- 1) po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość;
- 2) decyzja została wydana w wyniku przestępstwa;
- 3) dowody, na podstawie których ustalono istotne dla sprawy okoliczności faktyczne, okazały się fałszywe;
- 4) decyzja została wydana na skutek świadomego wprowadzenia w błąd organu rentowego przez osobę pobierającą świadczenie;
- 5) decyzja została wydana w oparciu o inną decyzję lub orzeczenie sądu, które zostało następnie uchylone, zmienione albo stwierdzono jego nieważność;
- 6) przyznanie świadczeń lub nieprawidłowe obliczenie ich wysokości nastąpiło na skutek błędu organu rentowego.

Decyzją z dnia 23.03.2009r. przyznano I. Z. (ur. (...)) prawo do emerytury wcześniejszej. W dniu 5.08.2020r. wpłynął wniosek odwołujący się o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno – rentowego, zgodnie z przepisem art. 194i ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odmówiono jej ponownego ustalenia wysokości emerytury na zasadzie art.114 ust.1 pkt.1 ustawy, gdyż po uprawomocnieniu się decyzji w sprawie emerytury nie przedłożyła ona nowych dowodów i nie ujawniła okoliczności istniejących przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo lub wysokość świadczenia. I. Z. w dacie złożenia wniosku nie miała ustalonego prawa do emerytury w powszechnym wieku emerytalnym na podstawie przepisu art. 24 ustawy, ponieważ wniosek o emeryturę w powszechnym wieku emerytalnym złożyła w dniu 1.09.2020r. Prawo do świadczenia na podstawie przepisu art. 24 ustawy przyznano jej decyzją z dnia 25.09.2020r., od dnia 1.09.2020r. tj. miesiąca zgłoszenia wniosku.

Przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury ubezpieczonej nie zastosowano przepisu art. 25 ust.1b - tj. nie pomniejszono podstawy obliczenia emerytury o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Odwołanie należało uznać za uzasadnione.

Rozpoznanie mianowicie wniosku I. Z. organ rentowy winien dokonać na podstawie art. 194i ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2020r. poz. 1222), a nie, jak przyjął w decyzji i podtrzymał w toku niniejszego postępowania, na podstawie art. 114 ustawy. Ten ostatni przepis nie powinien mieć zastosowania, gdyż we wniosku nie został wskazany i dlatego podstawa prawna odmowy była nieprawidłowa.

Jak stanowi art. 194i ustawy do ustalenia podstawy obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ubezpieczonego urodzonego w 1953 r., nie stosuje się przepisu art. 25 ust. 1b, jeżeli wniosek o przyznanie tej emerytury zgłosił w terminie 6 miesięcy od dnia wejścia w życie ustawy z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. poz. 1222), pod warunkiem, że prawo do emerytury przed osiągnięciem wieku emerytalnego ma ustalone na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1.01.2013 r.

Przepis ten został wprowadzony ustawą z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2020r. poz. 1222), która weszła w życie w dniu 10.07.2020r. Należy zaznaczyć, że wniosek odwołująca się złożyła w dniu 05.08.2020r. i wskazała, iż domaga się obliczenia emerytury zgodnie z tym przepisem art. 194i ustawy.

W celu ustalenia wysokości emerytury odwołującej się na podstawie 24 ustawy w zw. z art. 194i, bez pomniejszania o kwotę już pobranej emerytury wcześniejszej, czyli bez zastosowania art. 25 ust. 1 ustawy, Sąd dopuścił dowód z opinii biegłej sądowej z zakresu finansów i rachunkowości A. W.. Kwoty kapitału początkowego, czy zewidencjonowanych składek nie były w sprawie sporne. Z wyliczenia biegłej wynikało, iż emerytura odwołującej się wynosi (...)brutto.

Nadmienić należy, że kwota emerytury jest identyczna z tą, którą organ rentowy przyznał odwołującej się decyzją z dnia 25.09.2020r.

Strony nie zgłaszały zastrzeżeń do opinii. Jedynie organ rentowy nadal domagał się oddalenia odwołania wskazując, że odwołująca się złożyła wniosek o przeliczenie wysokości emerytury w wieku powszechnym (26.08.2020r.) przed złożeniem wniosku o przyznanie emerytury w wieku powszechnym (01.09.2020r.).

Sąd jednak nie podzielił stanowiska organu rentowego. Choć odwołująca się złożyła wniosek na druku „o ponowne obliczenie świadczenia emerytalno – rentowego”, to wskazała, że swoje żądanie opiera na konkretnym przepisie ustawy o emerytach i rentach z FUS. Organ rentowy, gdyby więc literalnie rozpoznał żądanie odwołującej się, winien wydać decyzję o przyznaniu emerytury podstawie art. 24 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, mając już na uwadze art. 194i tej ustawy. Tak się jednak nie stało i wniosek nie został rozpoznany zgodnie z powołaną podstawą, a w oparciu o art. 114 ustawy. Odwołującej nie chodziło zaś o przeliczenie emerytury w oparciu o art. 114 ustawy. Podkreślić należy, że ustawa z dnia 19.06.2020r. o zmianie ustawy z o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych miała na celu unormowanie sytuacji kobiet z rocznika 1953r., które po wyroku TK uzyskały prawo do przeliczenia emerytury powszechnej bez pomniejszania jej o pobraną emeryturę wcześniejszą. Dlatego wniosek odwołującej się, w którym wyraźnie powołuje się na nowy przepis art. 194i ustawy miał na celu przyznanie jej prawa do emerytury na podstawie art. 24 ustawy w zw. z art. 194i. Prawo do emerytury przysługuje jej zatem już od 01.08.2020r., czyli od miesiąca w którym wniosek złożyła.

Wskazać należy, że organ rentowy, jako profesjonalny organ państwowy zajmujący się ustalaniem prawa do świadczeń emerytalnych i ich wysokości, winien szeroko rozpoznawać żądania ubezpieczonych, zgodnie z ich intencją, a nie tylko w sposób formalny. Jeżeli więc formalny wniosek na urzędowym formularzu nie współgra ze wskazaną merytoryczną podstawą, jak w niniejszym przypadku, winien rozpoznać go o wskazaną merytoryczną podstawę, gdyż ona wskazuje intencję wnioskodawcy i cel, dla jakiego wniosek został złożony.

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §2 kpc zmieniono zaskarżoną decyzję i przyznano odwołującej się prawo do emerytury na podstawie art. 24 ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS od dnia 01.08.2020r. w kwocie (...)zł brutto (pkt 1 wyroku).

W toku postępowania sądowego odwołująca się złożyła pismo procesowe z dnia 12.11.2020r., w którym z jednej strony poparła wyliczenia biegłej sądowej, ale również zawarła żądanie o wyrównanie różnicy między ponownie obliczona wysokością świadczenia o dotychczas pobieranym świadczeniem emerytalnym. Takie natomiast pismo należało potraktować jako nowy wniosek i nie rozpoznany przez organ rentowy.

Jak zaś stanowi art. 477¹⁰ §2 kpc, jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu.

Z powyższego przepisu wynika reguła, zgodnie z którą niedopuszczalne jest dochodzenie przed sądem żądania, które nie było rozpoznane przez organ rentowy. W związku z tym żądanie, które nie było przedmiotem decyzji organu

rentowego, a zostało zgłoszone w odwołaniu lub w toku postępowania przed sądem, musi zostać przekazane przez sąd do rozpoznania organowi rentowemu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.05.1999r., II UKN 622/98).

To żądanie zostało zgłoszone przez odwołującą na etapie postępowania sądowego i nie było przedmiotem decyzji organu rentowego i dlatego na podstawie art. 477¹⁰ §2 kpc postanowiono jak punkcie 2 wyroku.

Stosownie do treści art. 148¹ §1 kpc rozpoznano sprawę na posiedzeniu niejawnym, bowiem treść tego artykułu pozwala na to sądowi, jeżeli uzna, że ze względu na całokształt zgłoszonych twierdzeń i wniosków można to uczynić.